

Cursuri universitare

Lector univ. dr. Raluca Antoanetta TOMESCU

Drept civil. Teorie generală

Curs universitar

Lector univ. dr. Raluca Antoanetta TOMESCU

Drept civil. Teorie generală

Curs universitar

Universul Juridic

București

-2024-

1. Noțiuni generale despre drept

Definiție, rol, principii și delimitarea dreptului civil de alte ramuri ale dreptului

1.1. Introducere. Noțiuni generale despre drept

Omul, ca ființă superioară, nu poate să trăiască singur, izolat, ci trebuie să relaționeze cu semenii lui pentru a supraviețui, dar și pentru a evolua. Natura umană este una socială, în fiecare dintre noi existând instincte primare pentru formarea comunităților, poate cea mai veche nevoie a omului fiind nevoia de a se integra în societate¹.

Dinamica acestei necesități umane o regăsim materializată într-o componentă interpersonală ce a dus perpetuu, de-a lungul evoluției umane, la formarea unor comunități și care a fost desăvârșită prin crearea unor reguli de conviețuire înăuntrul acestora.

Deoarece în centrul societății stă omul, el trăind în și prin societate, acesta este considerat o ființă socială, astfel că, prin natura sa, societatea umană reprezintă un grup de oameni care au o cultură și reguli proprii de conviețuire colectivă.

În societatea omenească, acțiunile omului sunt determinate de trebuințele sale. Aceste acțiuni, individuale sau comune ale omului în societate, trebuie însă uneori limitate, pentru că, în mod inerent, interesele personale ale unuia vin deseori în conflict cu cele ale altuia, ceea ce ar putea dăuna înseși existenței societății. Diversitatea și complexitatea acestor relații sociale au făcut necesară organizarea și reglementarea raporturilor dintre oameni sau grupuri de oameni, pentru a face posibilă conviețuirea intracomunitară.

Din cele mai vechi timpuri, nicio comunitate umană nu a putut să existe și să se dezvolte fără respectarea anumitor reguli și norme de comportament reciproce, ce aveau ca scop să impună membrilor acesteia obligații ori diverse limitări. Această necesitate de a coordona interesele

¹ Cuvântul „societate” derivă din francezul *société*, a cărui origine se află în latinescul *societas*, însemnând o asociere prietenească cu ceilalți și provenind de la *socius*, care înseamnă asociat, camarad sau partener de afaceri.

oamenilor s-a autoimpus ca o condiție esențială pentru supraviețuirea și conservarea structurilor sociale.

Aceste obligații reciproce, perpetuându-se din generație în generație, au devenit treptat, de-a lungul timpului, proprietate a conștiinței morale a comunității în ansamblu, dar și a membrilor acesteia, luați individual. Dobândind, așadar, un caracter perpetuu și permanent, o parte dintre aceste reguli de conviețuire s-au transformat, cu timpul, în norme nescrise, dar stabile de comportament moral al oamenilor.

Astfel, între societate și individ a fost stabilită o relație specială, impusă ca o condiție fundamentală a conviețuirii în colectivitate. Această relație sui-generis a implicat permanent atât condescendența, cât și sancționarea individului, raportând atitudinea manifestată de către acesta la așteptările comunității, dar mai ales la normele sociomorale impuse de aceasta, deoarece *„normele sociale reprezintă forma instituționalizată prin care este apreciat comportamentul uman, încălcarea lor angajând întotdeauna răspunderea socială”*².

Interacționând cu semenii săi, omul asimilează și se adaptează valorilor și regulilor conviețuirii sociale, devenind astfel parte integrantă a societății. Evoluția dezvoltării acestor forme de organizare socială a dus cu timpul la apariția unei forme structurale bine organizate a societății, respectiv apariția statului.

Statul reprezintă, așadar, o instituție suprastructurală, un instrument principal de organizare politică și administrativă prin intermediul căruia se exercită funcționalitatea sistemului social și prin care sunt reglementate relațiile dintre oameni; teritoriul și populația asupra cărora își exercită autoritatea această organizație³.

Regulile de conviețuire socială se află, evident, în strânsă corelație cu evoluția societății umane. Astfel că, dacă inițial au fost stabilite reguli de conduită cu caracter restrictiv ce se impuneau și se acceptau de către membrii unei comunități doar ca rezultat al unor obiceiuri, tradiții sau superstiții, acestea au necesitat, mai devreme sau mai târziu, o justificare rațională, o înțelegere teoretică.

² L.R. Boilă, *Răspunderea civilă delictuală obiectivă*, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 21.

³ <https://dexonline.ro/definitie/stat>.